

HONORATA JAKUSZKO

Wprowadzenie

Zawarte w tomie teksty koncentrują się wokół genezy kultury, jej głównych tendencji, a także perspektyw i zagrożeń odnoszonych do przyszłości. Dotykają ważnych – nierozstrzygalnych ostatecznie – problemów stawianych zarówno w nauce, jak też w filozofii.

Tomasz Kupś podejmuje rekonstrukcję modelu genezy kultury w XVIII-wiecznej filozofii niemieckiej, nawiązującej do teologicznego wątku „grzechu pierworodnego”. Zgodnie z interpretacją Immanuela Kanta i Johanna Gottfrieda Herdera, pierwszy akt wolności opisywany w *Księdze Rodzaju* oznacza początek historycznego świata kultury, w którym ludzkość nabywa wciąż nowych doświadczeń zarówno pozytywnych, jak też negatywnych.

Na dwuznaczny charakter postępu naukowo-technicznego, który sprzyja dominacji współczesnych postaw hedonistyczno-konsumpcyjnych, które wygaszają ludzką wrażliwość na tragiczne (nieusuwalne) aspekty ludzkiej egzystencji, zwraca uwagę Joanna Smakulska, analizując Bogusława Wolniewicza rozumienie śmierci jako zjawiska nierozłącznie związanego z religijnością lub magią. O wątpliwościach dotyczących postępu naukowo-technicznego pisze Tomasz Łach, podejmując charakterystykę typów argumentacji w tzw. nurtach antytechnicznych. Bardziej radykalna teza jest broniona w artykule Leszka Gawora, który uważa, że proekologiczna *metanoia* – rezygnacja z antropocentryzmu na rzecz biocentryzmu – stanowi konieczny warunek przetrwania cywilizacji ludzkiej. Na niebezpieczeństwa związane ze współczesną modą na *coaching* zwraca uwagę Joanna Kiereś-Łach, przeciwstawiając jej klasyczny etos retora jako męża prawego, który realizuje w swym postępowaniu określone cnoty intelektualno-moralne.

Drugą grupę tekstów stanowią artykuły podejmujące problem poznania naukowego. Michał Miklas rekonstruuje społeczno-aksjologiczne konteksty wiedzy według Charlesa Sandersa Peirce’a. Marcin Rządeczka pisze o zaletach i ograniczeniach naturalistycznych koncepcji nauk historycznych. Anna Musioł zwraca uwagę na odmiennosć metod i funkcji nauk humanistycznych (*Geisteswissenschaften*) przeciwstawianych przez Wilhelma Diltheya naukom przyrodniczym (*Naturwissenschaften*).

HONORATA JAKUSZKO, habilitated doctor, associate professor in the Department of Philosophy, Maria-Curie Skłodowska University, Lublin, Poland. E-mail: honjakuszko@wp.pl.